

Илија ПСАЛТИРОВ

ДРИБЛАЊЕ ВО ЕВРОПСКИ МАНИР

Дали сте се прашале кој е најупотребуван збор во речникот на политичарите, особено на европските, кога е во прашање Македонија и нејзиното придружување кон Европската унија? Колку пати во изминативе години сте го слушнале зборот реформи? Реформи, тоа е она што ни одзвонува во ушите секоја вечер во телевизиските дневници, што ни ги боде очите во секој дневен весник, што ни станува секојдневие... Реформи, се чини е единствената влезница за нашава земја за влез во Унијата. Тоа е она што континуирано се бара од нас во сите сфери на живеењето, особено во виталните како економијата, правниот систем (судството), јавната администрација, но и во земјоделието, здравството итн. А зошто, на пример, не се прашаме обратно, какви реформи ѝ требаат на Унијата, особено за да биде подготвена за следните проширувања?

Она што во последниов период го слушаме од устите на европските лидери е едноставно кажано - дриблање во европски манир. Имено, откако пред неколку месеци на големо се најавуваше одлагање од една година за прием на нови членки, конкретно Бугарија и Романија, поради недоволната подготвеност на овие две држави, одеднаш пред неколку дена бомбастично беше најавено дека од почетокот на 2007 година сепак овие две држави и офици-

јално ќе станат нови членки на Европската унија. Овој потег како позитивен сигнал и за нас е за поздравување, но од друга страна, пак, најавите дека ќе дојде до замрзнување на проширувањето за следните држави кои се на ред, пред сè, тука се мисли на Хрватска, Македонија и на Турција (последнава е во посебна положба), се поставува прашањето - колку Унијата има концепт за иднината? По изјавите на германската канцеларка Меркел и францускиот премиер Вилпен, како и на претседателот на Европската комисија Баросо дека по ова проширување е итно потребна анализа за тоа како функционираат институциите на Унијата и дека е неопходно донесување на уставната повелба, се појави скептицизам кај балканските народи дека уште долго ќе чекаат за да го помирисаат европскиот воздух. Имајќи предвид дека уставната повелба, која требаше да отвори нова страница на односите во Унијата, не помина славно, особено во Франција и во Холандија, исто така, незаборавајќи на фактот дека демократскиот дефицит ја кочи Унијата да оди напред, очигледно е дека на неа ѝ е потребна суштинска и длабока институционална реформа.

Кога на Самитот во Ница во декември 2000 година, европските челници се договорија за идното функционирање на Унијата, особено во поглед на гласањето и донесувањето на одлуки, никој не се праша а

што потоа? Точно се предвидуваше проширувањето со 10 нови членки, и со Бугарија и Романија, но се чини дека Унијата остана без прецизна агенда за тоа кога останатите балкански земји ќе можат да очекуваат прием. Единствено што Унијата бара се реформи, дури и повеќе од оние кои ги предвиде во Копенхаген во 1993 година и во Мадрид во 1995 година. Ако некои земји, како Грција, Шпанија и Португалија, беа примени без никакви посебни критериуми, заклучно со Бугарија и со Романија, кои ниту од далеку не се блиску до европските стандарди на функционирање, се пројавува дилемата за тоа дали лидерите на ЕУ навистина имаат концепт како треба да се развива Унијата или сè е само политичка шминка.

Менувањето на ставовите во поглед на проширувањето, немањето јасна визија за иднината на Косово и на Босна, па и на другите држави од, како што тие го нарекуваат, Западен Балкан, навистина отвора можност за шпекулации околу иднината на Европа. Правдањето за тоа дека ЕУ треба да ги испита можностите за својот апсорпционен капацитет, во најмала рака се смешни кога Македонија е во прашање, ако се има предвид дека само една Варшава има број на жители колку целата наша земја.

Проблемот на ЕУ не е во апсорпционен капацитет, туку во неможноста да ги согледа сопствените слабости и самата да се рефор-

мира. Наместо да бидат поблиску до граѓаните, институциите на ЕУ едноставно се доведоа во ситуација да станат бастион на европските бирографи и функционери, каде се кројат високи политики, далеку од граѓаните, кои одделуваат огромни средства од своите приходи за функционирање на Унијата.

Неспорен факт е дека ЕУ навистина мора да се сврти и кон самата себе и кон сопствените реформи. На неа ѝ треба коренита реформа на севкупниот систем на функционирање, што ќе биде крунисано со значаен документ, како што е уставната повелба. Она што дополнително треба да се направи е таа да си постави рокови, конкретни датуми за реализирање на сопствените реформи но, исто така, треба да даде и конкретни датуми за следното проширување, што ќе ги стимулира земјите-кандидати да го забрзаат сопствениот реформски процес. Декларативни изјави (т.н. дриблање) од типот "ЕУ ширум ви ги отвора вратите, но од вас и од реформите зависи кога ќе ни се придружите", паѓаат во вода по последните изјави на европските лидери.

Сега работите зависат исто толку и од самата ЕУ, која мора да се реструктурира и да одлучи каква ќе биде нејзината иднина, а со тоа и иднината на т.н. Западен Балкан. А, има само две алтернативи. Распаѓање на системот или негово проширување и зацврстување.